

Vypořádací systém

Centrální depozitář cenných papírů (CDCP) zajišťuje pro účastníky vypořádacího systému CDCP vypořádání

- a) burzovních obchodů
- b) mimoburzovních obchodů

Vypořádání obchodů s cennými papíry zahrnuje dvě operace:

- převod peněžních prostředků
- převod cenných papírů

Proběhnou-li obě operace ve stanoveném časovém limitu v rámci vypořádacího procesu, hovoříme o modelu dodání cenných papírů proti jejich zaplacení, tzv. „delivery versus payment“. Některé převody mohou být prostřednictvím CDCP vypořádány formou bezplatné dodávky cenných papírů, tzv. „delivery free of payment“. U těchto transakcí se prostřednictvím CDCP realizuje pouze majetkové vypořádání, tj. dodání cenných papírů, peněžní vypořádání se provádí mimo CDCP.

Jednotlivé kroky vypořádání dokumentuje Časový harmonogram vypořádání obchodů, který je součástí Pravidel vypořádacího systému CDCP, a.s.

Peněžní vypořádání

CDCP provádí peněžní vypořádání obchodů formou debetování či kreditování účtů jednotlivých bank v mezibankovním platebním systému České národní banky (CERTIS), CDCP vstupuje do CERTIS jako tzv. třetí strana.

Z hlediska peněžního vypořádání jsou rozlišovány dva typy účastníků CDCP:

Účastník - zúčtovací banka	<p>Tuzemský nebo zahraniční peněžní ústav s bankovní licencí České národní banky.</p> <p>Účastník - zúčtovací banka má v CERTIS zřízen clearingový účet a jím uzavřené obchody se peněžně vypořádávají přímo prostřednictvím tohoto účtu. Účet účastníka je buď debetován při vypořádání nákupu cenných papírů nebo kreditován příslušnou částkou při vypořádání prodeje cenných papírů.</p>
Nebankovní účastník	<p>Tuzemský nebo zahraniční účastník vypořádacího systému CDCP bez bankovní licence.</p> <p>Účastník nebankovního typu nemá zřízen clearingový účet v CERTIS. Obchody uzavřené tímto účastníkem jsou vypořádávány prostřednictvím clearingového účtu vybrané banky. Na základě smluvního vztahu se tato banka stává pro nebankovního účastníka tzv. zúčtovací bankou. V rámci vypořádání je pak debetován nebo kreditován účet zúčtovací banky, která je o platbě nebo inkasu předem informována.</p>

Vypořádání na straně cenných papírů

Jedná se o převedení cenných papírů od prodávajícího k nakupujícímu. CDCP vypořádává obchody se zaknihovanými i listinnými cennými papíry, avšak převážná část emisí obchodovaných na burze nebo vypořádávaných v CDCP v rámci mimoburzovních transakcí je v zaknihované podobě.

Listinné cenné papíry obchodované a převáděné mezi účastníky CDCP jsou uloženy v hromadné úschově ve smluvním depozitáři CDCP.

CDCP vede evidenci cenných papírů na majetkových účtech jednotlivých účastníků - s rozlišením vlastních cenných papírů obchodníka registrovaných na vlastním účtu účastníka CDCP a cenných papírů jeho klientů registrovaných na klientském účtu účastníka vypořádání v CDCP nebo na zákaznickém účtu účastníka.

Ke dni vypořádání obchodu provádí CDCP převody cenných papírů z účtů prodávajících účastníků na účty nakupujících účastníků.

Vypořádání burzovních obchodů

Členové burzy vkládají své nákupní a prodejní objednávky do obchodního systému burzy, které jsou po registraci spárovaných obchodů předány CDCP k vypořádání.

Vypořádání burzovních obchodů se realizuje formou „delivery versus payment“ (DVP), a to prostřednictvím člena burzy který má s CDCP uzavřenou clearingovou smlouvu o účastnictví, nebo prostřednictvím účastníků CDCP, kteří nejsou členové burzy či prostřednictvím clearingových agentů a clearingových členů (tzv. General Clearing Member), zastupujících při vypořádání obchodníky, tzv. „remote members“. Podmínky clearingového účastnictví jsou popsány v Pravidlech vypořádání CDCP.

Vypořádání burzovních obchodů je neodvolatelné a je garantováno Clearingovým fondem CDCP (CLF). Probíhá standardně v den $S=T+2$, kde T je den uzavření obchodu a S je den vypořádání.

Pokud některá ze stran nesplní svůj závazek vyplývající z uzavřeného obchodu, je jí ponechána lhůta tří dnů na dodatečné vypořádání obchodu. Pokud ani poté není obchod vypořádán, CDCP zruší jeho vypořádání a zprostředkuje náhradní obchod. Osloví všechny členy burzy, aby v tomto obchodu zastoupili stranu, která zrušení vypořádání zavinila. Při uzavření náhradního obchodu případný cenový rozdíl mezi původním a náhradním obchodem hradí postižené straně strana, která selhala.

Vypořádání mimoburzovních transakcí

Mimoburzovní transakce, jejichž vypořádání zabezpečuje CDCP, jsou obchody a převody, které nejsou registrovány na burze. Nakupujícím i prodávajícím mohou být všichni účastníci CDCP, kteří vkládají do systému instrukce pro vypořádání obchodů.

CDCP vypořádává mimoburzovní transakce podle žádosti účastníků dvěma základními způsoby:

- jako dodávku proti zaplacení (DVP), tj. úplatný převod cenných papírů, který zahrnuje jak peněžní vypořádání, tak vypořádání cenných papírů, nebo
- jako bezplatnou dodávku (DFP), tj. jen převod cenných papírů, převod peněz se nerealizuje prostřednictvím CDCP.

Za mimoburzovní transakce jsou považovány:

- všechny obchody uzavřené mezi dvěma účastníky CDCP,
- neobchodní převody typu custody převod, půjčka cenných papírů, repo operace nebo operace buy-sell mezi dvěma účastníky CDCP,
- technické převody, tj. převody mezi dvěma různými účty jednoho majitele cenných papírů.

CDCP negarantuje vypořádání mimoburzovních transakcí, které však představuje snadný a bezpečný převod peněz cenných papírů zobchodovaných na mimoburzovním trhu. Účastníkům CDCP jsou k dispozici průběžné informace o stavu instrukcí a mají možnost operativně odstranit případné chyby v zadání instrukcí do dne vypořádání, nebo vypořádat obchod v náhradním termínu.

Den vypořádání si volí protistrany transakce v rozmezí:

- T+0 až T+15, resp. T+99 u repo operací, půjček cenných papírů a buy-sell operací
- T+16 až T+99 při vypořádání převodů s odloženým vypořádáním

Vypořádání probíhá ve čtyřech vypořádacích cyklech v rámci jednoho účetního dne, a to:

- ranní cyklus vypořádání (7:30)
- dopolední cyklus DVP (10:00)
- dopolední cyklus DVP (11:00)
- odpolední cyklus DVP (12:30)
- odpolední cyklus DFP (17:00)

Řízení rizik spojených s vypořádáním obchodů s investičními nástroji

Správa a řízení vkladů účastníků v Clearingovém fondu CDCP

Clearingový fond CDCP (CLF) je zřízen k zajištění závazků a k pokrytí rizik plynoucích z vypořádání burzovních obchodů, které uzavírají členové burzy z pozice clearingového a neclearingového účastníka CDCP.

Evidenci peněžních prostředků v CLF vede CDCP odděleně a použití fondu upravují Pravidla vypořádacího systému. Prostředky CLF jsou tvořeny peněžními příspěvky účastníků. Minimální výše vkladu a parametry pro denní přepočítání vkladů účastníků CLF vycházejí z předpisu CDCP Parametry clearingového fondu. Výše majetkového vkladu se stanoví na základě kurzových rozdílů a otevřené pozice burzovních obchodů. V případě, že některý účastník není schopen plnit své závazky, jsou ostatní účastníci povinni doplnit CLF o chybějící limitní částku v poměru k vlastním vkladům. Správou a řízením vkladů účastníků je pověřen CDCP. Prostředky CLF zhodnocuje CDCP investičními operacemi na finančním trhu. Finanční prostředky CLF mohou být použity v případě, že některý z účastníků burzovního obchodu je v prodlení s plněním svého závazku. Při platební neschopnosti kupujícího nebo prodlení na straně prodávajícího CDCP zorganizuje náhradní obchod a zajistí převod finančních prostředků prodávajícímu a dodání příslušných cenných papírů nakupujícímu.

Informace k pojištění CDCP

CDCP má sjednáno pojištění své profesní odpovědnosti za škodu způsobenou třetím osobám. Pojištění zahrnuje finanční ztráty způsobené zejména nečestným a podvodným jednáním či chybami a opominutím zaměstnanců CDCP, počítačovými systémy, elektronickými daty a médii, počítačovými viry a kybernetickými riziky